

Jaarverslag over 2016 van de secretaris van de stichting Historische Sluizen en Stuwten Nederland.

Voor u ligt het Jaarverslag van de stichting Historische Sluizen en Stuwten Nederland over 2016, waarin de stichting 10 jaar bestond. Hoogtepunt in dit jubileumjaar was de Nationale Sluizendag.

1. Bestuursaangelegenheden

Het bestuur bestond op 1 januari 2016 uit Dert Vlaender (voorzitter), Jan Arends (secretaris), Wim van Boxmeer (penningmeester), Paul Berends, Marjo van Loon, Peter Nijhof, Rutger Polderman, Jaap van Raaij en Robert Saaleman. Aan het begin van het jaar moest Robert Saaleman door persoonlijke omstandigheden afscheid nemen van het bestuur. Op de vergadering van 16 september deelde de voorzitter mee op korte termijn het bestuur te willen verlaten, mede vanwege zijn verhuizing naar Zeeuws-Vlaanderen. Besloten werd dat hij tot 1 januari als voorzitter zou aanblijven.

Het bestuur vergaderde in 2016 vijf maal:

- 1 6 februari bij TAUW in Utrecht
- 2 15 april bij Bureau Polderman in Rotterdam
- 3 24 juni bij de fam. Peters in Standdaarbuiten, naast de Keenesluis.
- 4 16 september bij B. van Hees en Zonen te Nieuwegein
- 5 25 november in het gemeentehuis van Aalburg te Wijk en Aalburg

Naar aanleiding van het tienjarig bestaan van de stichting was er het voornemen om een jubileumboekje uit te geven. Door drukke werkzaamheden van de bestuursleden kon hieraan helaas geen gevolg worden gegeven. Peter Nijhof heeft in samenwerking met Jan Arends als vervanging een artikel geschreven in het magazine Monumentaal.

Het bestuur kent een aantal adviseurs, dat het bestuur op diverse wijzen bijstaat, terwijl enkelen ook de bestuursvergaderingen bezochten om ook daar hun inbreng te leveren. In 2016 waren dit de volgende personen: dr. H.E. van Capelleveen (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden), J.M.G. Dehing (Bureau Aangepaste Technologie), Ir. H. van Dijk, P.J. Drop (Heijmans Restauratiewerken), B.G. van Hees (Aannemersbedrijf B. van HEES en Zonen), T. Keesmaat (Iv-Infra b.v. / Afdeling Instandhouding), B.J. Luteijn (Bouwkundig Adviesbureau Luteijn), Drs. H.H.V.M. Maas (Directeur Monumentenhuis Brabant), Ing M.A.J. Meyer (ing.bureau Wagemaker), Ing. G.M.H. Troost (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed), Ir. L.R. Wentholt (Stowa), Drs. H.C.M. van de Wetering (historica waterbouwkunde). Dr. E.F. Gehasse (archeologe RWS) werd op 16 september adviseur.

2. Financiële zaken

De penningmeester heeft voor 2016 een Financieel Jaarverslag opgesteld, waar korthedshalve naar verwezen wordt. De financiële stukken over 2015 werden op 3 maart gecontroleerd en in orde bevonden door Jan Arends en Johan Arends (LLM RB), waarna de penningmeester door het bestuur werd gedechargeerd.

3. Nationale Sluizendag 2016

Op 5 oktober 2016 werd de tiende Nationale Sluizendag gehouden, dit keer op het Woudagemaal bij Lemmer. De organisatie was in handen van Dert Vlaander, Paul Berends en Jaap van Raaij. De dag werd gesponsord door Wetterskip Fryslân. Paul van Erkelens, dijkgraaf van dit waterschap, was onze gastheer. Marjo van Loon trad op als dagvoorzitter.

In de morgensessie gaf Henk Flikkema, clustermanager bij het waterschap, een lezing over de waterstaatkundige ontwikkeling van Zuidwest Friesland. Kees Tak bepleitte een integrale voorbereiding van een sluisrestauratie. Vervolgens vertelde Lilian Fopma met veel passie over haar werk als restaurateur van ijzer- en staalwerk bij sluisen en bruggen. Ineke Peters hield als voorzitter van de stichting 'Beleef De Keenesluis' een boeiend betoog over de inzet van de stichting voor de restauratie van de Keenesluis. Hilda Boesjes, directeur van de Stichting Ir. D.F. Woudagemaal, mocht de prijzen uitreiken, waarbij Peter Nijhof verslag gaf namens de jury. 's Middags was er een zeer geslaagde vaartocht vanaf het gemaal naar het Prinses Margrietkanaal en door de Prinses Margrietsluis en weer terug. Vervolgens werd het gemaal zelf bezocht dat onder stoom was gezet.

4. HSSN-prijs 2016

Op de tiende Nationale Sluizendag konden weer prijzen worden uitgereikt voor de beste restauratie. Er waren uiteindelijk vijf aanmeldingen, waarvan er twee drie sluisen bevatte:

- De Dubbele Sluis in de Zeedijk bij Heusden.
- De Beurssluis in de monding van de Lange Haven naar de Schie te Schiedam.
- Het Bleiswijkse Verlaat in de monding van de Lange Vaart naar de Rotte te Bleiswijk.
- Drie sluisen bij fort Everdingen in de gemeente Culemborg:
 - De Inlaatsluis (buitensluis) langs de Lek.
 - De Beersluis bij fort Everdingen.
 - De Inundatiesluis (binnensluis) in de Goilberdingerdijk.
- De Oostendorper sluisen; drie schutsluisen in de Botterbeek op landgoed Het Lankheet bij Haaksbergen.

Op 9 juli zijn alle sluisen bezocht. De beoordeling is gebaseerd op de bezichtiging van deze sluisen en de informatie in de toegezonden stukken. Over het algemeen was er veel waardering voor de restauraties van de sluisen.

Vijf criteria zijn beoordeeld, waarvan de eerste twee zwaarder werden gewaardeerd:

1. de kwaliteit van de restauratie, gezien in historisch perspectief (35 %)
2. de technische kwaliteit van de restauratie (35 %)
3. de mate van herstel van het oorspronkelijke gebruik (10 %)
4. de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit of omgeving (10 %)
5. de rol van onderzoek in het restauratieproces of -ontwerp (10 %)

De eerste prijs ging naar Gelderland als coördinator van de restauratie van de sluisen rond fort Everdingen. De gemeente Schiedam ontving de tweede prijs voor de restauratie van de Beurssluis. De derde prijs ging naar het Recreatieschap Rottemeren voor de restauratie van het Bleiswijkse Verlaat.

De jury was opnieuw samengesteld uit de heren Peter Nijhof (RCE, deskundige industrieel erfgoed) die als voorzitter fungeerde, Jan Arends (TU Delft, deskundige historische sluisen en stuwen) die optrad als secretaris, BartJan Luteijn (bouwkundige, restauratie-deskundige), Piet Drop (uitvoerder restauratie sluisen e.d.), Gerard Troost (RCE, deskundige waterbouwkundige constructies), Rutger Polderman (o.m. deskundige historische waterbouwkundige objecten) en Frank Druijff (Tauw; deskundige restauraties van sluisen e.d.).

5. Vernieuwing Website / Database

In 2015 werd besloten zelfstandig een database te gaan inrichten die zou worden gekoppeld aan een vernieuwde website. Helaas lukte het door drukke werkzaamheden niet om de website met een redelijk gevulde database in de lucht te krijgen. De oude website moest daarom gehandhaafd blijven.

Adviseur Helma van de Wetering onderhield een Facebook-pagina voor de HSSN.

6. Diverse activiteiten

Jaap van Raaij en Jan Arends waren adviseur van stichting Keenesluis, die zich inzet voor restauratie van het gemeentelijke monument de Keenesluis. Jan Arends trad ook op als adviseur van de Historische Kring Moordrecht die zich inzet voor het behoud van de Kolksluis naar de Ringvaart rond de Zuidplaspolder. Op 17 mei bezocht hij een bijeenkomst van de Historische Vereniging met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Namens de HSSN werd een brief geschreven naar het bestuur van het Hoogheemraadschap als beheerder van de sluis en naar de gemeente Zuidplas.

Dert en Paul hebben op 7 september bij RWS in Utrecht bij het 'Water ontmoet Water' overlegorgaan de HSSN gepresenteerd.

De HSSN nam de taak op zich om als landelijke 'overkoepelende' stichting op een aanvraag voor subsidie te doen bij de Bankgiroloterij voor de restauratie van een vijftal sluisen: de Beaufortsluis bij Kloosterzande, de Keenesluis te Standdaarbuiten, de Monstersche Sluis in Maassluis, de Kamerikse sluis bij Kamerik en de sluis te Ezumazijl. In oktober 2016 werd in Kampen een deel van de onderbouw van een schutsluis blootgelegd. Het waren de restanten van de eerste schutsluis met ijzeren roldeuren uit de tweede helft van de 19de eeuw. Jan Arends bracht een bezoek en gaf een interview aan de plaatselijke omroep om het historisch belang van deze sluis te benadrukken. De sluisrestanten moesten echter plaatsmaken voor een parkeergarage.

Op 28 oktober werd in Museum Het Nieuwe Land het boek *Kanalen in Nederland* gepresenteerd, een uitvloeisel van de kanalenconferentie van 2011 in Groningen. Tijdens deze bijeenkomst kreeg bestuurslid Peter Nijhof een Koninklijke onderscheiding (Ridder in de orde van Oranje Nassau) vanwege zijn verdiensten voor het industrieel erfgoed. De Algemene Aannemersvereniging voor Waterbouwkundige Werken heeft eind 2016 de stichting Waterbouwkundig Erfgoed Civilion opgeheven. De samenwerking met de HSSN kwam daarmee aan een eind.

Op 21 november waren enkele bestuursleden aanwezig op een bijeenkomst over 'sociale veerkracht' bij de Keenesluis. Daar ontving Ineke Peters uit handen van gedeputeerde Henri Swinkels de Gouden Duim van Noord-Brabant, vanwege haar inspirerende inzet tot restauratie van de Keenesluis.

Ir. G. Jan Arends
Secretaris van de HSSN